

Förvaltningsutskottet

Statsrådets landsbygdspolitiska redogörelse

Till jord- och skogsbruksutskottet

INLEDNING

Remiss

Statsrådets landsbygdspolitiska redogörelse (SRR 12/2025 rd): Ärendet har remitterats till förvaltningsutskottet för utlåtande till jord- och skogsbruksutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- konsultativ tjänsteman Antonia Husberg, jord- och skogsbruksministeriet
- konsultativ tjänsteman Kirsi Rajaniemi, inrikesministeriet
- ledande expert Petra Stenfors, arbets- och näringsministeriet
- regionutvecklingsdirektör Pirjo Peräaho, Mellersta Finlands förbund
- sakkunnig i kommunfrågor Matti Pinola, Lapplands förbund
- landskapsombudsman Kimmo Niiranen, Norra Karelens landskapsförbund
- utvecklingschef Annukka Mäkinen, Finlands Kommunförbund
- professor Sami Moisio.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Parlamentarisk arbetsgrupp för glesbygd
- Österbottens förbund
- Finlands näringsliv rf
- Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK
- STTK rf
- Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- Företagarna i Finland rf.

Utlåtande FvUU 14/2026 rd

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

Redogörelsen ger enligt förvaltningsutskottet en övergripande bild av landsbygdens situation, centrala frågor och utvecklingsbehov. Utskottet har granskat redogörelsen utifrån sitt ansvarsområde med särskild vikt på regionutveckling och övergripande säkerhet.

Utskottet anser att landsbygdspolitikerna är en central del av regionutvecklingshelheten. Den fungerar parallellt med stadspolitikerna och skärgårdspolitikerna. Det är viktigt att landsbygdspolitikerna också betraktas som en del av den övergripande säkerheten, anser utskottet. En livskraftig landsbygd stärker hela landets resiliens, den centraliserade produktionsstrukturen och den regionala balansen.

Aspekter på regionutvecklingen

I redogörelsen för lagstiftningen om regionutveckling och EU:s regional- och strukturpolitik (SRR 5/2025 rd, nedan regionutvecklingsredogörelsen) konstateras det att områden som är föremål för regionutveckling kan vara mycket olika i fråga om skala och egenskaper. Också i den landsbygdspolitiska visionen föreslås det att områdena ska utvecklas utifrån sina egna utgångspunkter. Den landsbygdspolitiska redogörelsen lyfter väl fram hur vardagen i och utvecklingsförutsättningarna för regionerna påverkas av de långa avstånden, det försvagade servicenätet, befolkningsutvecklingen och underhållet av infrastrukturen. Glesbygden har andra särdrag än de stora städerna, och utvecklingsarbetet utförs både på lokal nivå och gemensamt för större områden samt genom nätverk olika regionala nätverk av varierande omfattning. Utöver dessa två ytterligheter – glest bebyggda regioner och stora städer – finns det också annan landsbygd och andra typer av områden. Förvaltningsutskottet anser det vara viktigt att de olika regionala särdragen och förhållandena identifieras och att områdena utvecklas med beaktande av deras olika utmaningar och styrkor.

Målet med den landsbygdspolitiska redogörelsen är att trygga en hållbar livskraft genom att stärka beboeligheten, delaktigheten och verksamhetsförutsättningarna i olika landsbygdsområden. Målet är också att främja smart anpassning i kommuner och regioner, säkerställa förutsättningarna för att uppnå de nationellt uppställda målen samt stärka landets övergripande säkerhet. Förvaltningsutskottet ser målen som viktiga. Smart anpassning innebär inte enbart att man anpassar sig till befolkningsutvecklingen (befolkningen minskar och blir allt äldre), utan också att man långsiktigt och på ett hållbart sätt söker och utnyttjar nya källor till livskraft. För att främja detta perspektiv bör beslutsfattandet bygga på aktuell information och konsekvensbedömningar. Enligt förvaltningsutskottet behövs det utöver regionala och lokala åtgärder också på nationell nivå och över förvaltningsgränserna en stark gemensam syn om och samarbete kring åtgärder för smart anpassning.

Tillgänglighet är en central förutsättning den regionala livskraften. Det handlar inte enbart om transportinfrastruktur utan också om digital tillgänglighet, fungerande datakommunikationsförbindelser och tillgång till offentliga och privata tjänster. Brister i tillgängligheten orsakas bland annat av utmanande trafikförhållanden till exempel i

Utlåtande FvUU 14/2026 rd

skärgårdsområden och långa avstånd till tätorterna. Vägarnas skick och tillförlitliga datakommunikations- och telefonförbindelser är också en säkerhetsfaktor. I nödsituationer är det nödvändigt att dataförbindelserna fungerar, och för försörjningsberedskapen är det avgörande att elförsörjningen till telekommunikationsinfrastrukturen och exempelvis jordbruksnäringarna tryggas.

Förvaltningsutskottet har i sitt betänkande om regionutvecklingsredogörelsen (FvUB 3/2026 rd, s. 5) påpekat att den pågående omvandlingen av den globala ekonomin förutsätter starkare regioner än i dag, regioner som har förmåga att, utöver inhemska investeringar, i allt större utsträckning attrahera internationellt kapital som skapar ny ekonomisk verksamhet och tillväxt i Finlands regioner. Samtidigt är det viktigt att slutföra redan befintliga investeringar. Investeringarna rymmer en enorm potential, och utnyttjandet av denna är en av de mest centrala faktorerna för regionutvecklingen.

Också i den landsbygdspolitiska redogörelsen lyfts det fram att utvecklingen av näringarna är av central betydelse för alla landsbygdsområden. Landsbygden är inte bara en plats för underhållsinriktade offentliga investeringar utan också en grogrund för ekonomisk tillväxt. Enligt utskottets uppfattning är problemet i många landsbygdsområden i Finland att de inte i tillräcklig utsträckning är föremål för sådana investeringar som skapar ny ekonomisk och annan verksamhet som genererar ett stort antal arbetstillfällen. Samtidigt finns det en betydande investeringspotential inom den gröna ekonomin, den globala teknikekonomin och försvarsindustrin, som landsbygdsområdena i Finland kan dra nytta av.

Förvaltningsutskottet betonar också de offentliga utvecklingsinvesteringarnas betydelse för landsbygden. Utskottet har gjorts uppmärksam på den så kallade urbana snedvridningen, som förenklat innebär att offentliga utvecklingsinvesteringar anses ge större ekonomisk tillväxt i stora städer än på landsbygden. Samtidigt är det uttryckligen utvecklingsinvesteringar som förbättrar möjligheterna att locka nya privata investeringar och nya invånare till landsbygden.

I redogörelsen fästs också uppmärksamhet vid bankernas roll för utvecklingen av landsbygden. Bankerna har på ett betydande sätt bidragit till regionutvecklingen och till att upprätthålla levnadsförhållandena på landsbygden. En stramare tillgång till finansiering, en minskning av det fysiska servicenätet samt förlusten av lokalkännedom när större tätorter och digitala processer får en större roll i beslutsfattandet påverkar dock möjligheterna till företagande på landsbygden. Utskottet ser det som viktigt att konsekvenserna bedöms också till denna del.

Partnerskapsfonden ur landsbygdens perspektiv

Europeiska unionens fonder har haft en central betydelse för den regionala utvecklingen och landsbygden i Finland. I EU:s fleråriga budgetram för 2028–2034 betonas bland annat konkurrenskraft, framgång inom den globala teknikekonomin, Europas strategiska autonomi, säkerhet och stärkt försvarsförmåga. Förvaltningsutskottet anser att det är viktigt att den nationella regionutvecklingen och landsbygdspolitiken integreras i EU:s regional- och strukturpolitik och dess finansiering. Enligt kommissionens förslag skulle de nuvarande separata fonderna för den gemensamma jordbrukspolitiken, sammanhållningspolitiken och inrikes frågor föras samman till en ny fond, partnerskapsfonden (NRP). Enligt kommissionens förslag allokteras

Utlåtande FvUU 14/2026 rd

finansieringen per medlemsstat så att det totala inflödet enligt Finlands nationella och regionala partnerskapsplaner (NRPP) uppgår till cirka 8,6 miljarder euro i 2025 års priser. Av beloppet utgör cirka 2,7 miljarder euro icke-öronmärkt finansiering som ska riktas bland annat till regional- och strukturpolitiska åtgärder och åtgärder för att utveckla landsbygden. Eftersom finansieringen av regional- och strukturpolitiken och landsbygdsutvecklingen inte har öronmärkts på förhand, bör särdragen, utvecklingsobjekten och styrkorna hos landsbygdsområdena – liksom hos andra områden – identifieras grundligt i den nationella partnerskapsplanen och de regionala riktlinjer som ingår i den. Detta understryker behovet av att skapa en fungerande process för NRP-förfarandet mellan de ministerier och regionala aktörer som är centrala för regionutvecklingen.

Förvaltningsutskottet betonar vikten av att iaktta partnerskapsprincipen under programperioden (t.ex. FvUB 3/2026 rd, FvUU 2/2026 rd och FvUB 27/2025 rd). Ett genuint partnerskap innebär i praktiken bland annat landskapens, kommunernas och städernas nära deltagande i beredningen och genomförandet av NRPP-planerna. Landskapen, kommunerna och städerna har under lång tid varit aktivt involverade i beredningen och genomförandet av utvecklingsåtgärder och besitter sakkunskap, erfarenhet samt kännedom om regionala och lokala förhållanden.

Förvaltningsutskottet betonar dessutom ett smidigt samarbete och en god samordning mellan ministerierna, eftersom åtgärder och beslut inom många olika förvaltningsområden påverkar regionutvecklingen. Samordningen mellan staten och regionerna är också av central betydelse för genomslaget. Enligt utskottets uppgifter samordnar finansministeriet beredningen och genomförandet av partnerskapsplanen i nära samarbete med statsrådets kansli. Partnerskapsplanen förutsätter också att NRP-ministeriernas ansvar fastställs och eventuellt att nya samarbetsformer tas fram, påpekar utskottet.

Medlemsstaterna ska i sina planer lägga fram ett handlingsprogram för reformer, investeringar och andra åtgärder. I samband med utarbetandet av planen är det möjligt att bedöma planens konsekvenser för olika områden, också landsbygdsområden. Kommissionen ålägger medlemsstaterna och regionerna att genom NRP-processen välja ut fler projekt med stort mervärde på EU-nivå. Det ställer nya krav på att även landsbygdspolitiken utformas så att EU:s prioriteringar och de nationella prioriteringarna ligger i linje med varandra.

Aspekter på den övergripande säkerheten

Finlands säkerhetspolitiska miljö har förändrats avsevärt. Internationella och nationella utvecklingsförlopp, en kortare förvarningstid samt hybridhot, cyberhot och informationspåverkan vid sidan av traditionella hot utmanar hela samhällets beredskap. Dessutom ökar exempelvis extrema väderfenomen riskerna för naturkatastrofer och olyckor. Förvaltningsutskottet anser att den övergripande säkerheten måste utvecklas genom samarbete över förvaltningsgränserna så att myndigheterna, näringslivet, organisationerna och medborgarna tillsammans tryggar vitala funktioner.

Den övergripande säkerheten bygger också på en fungerande infrastruktur. Fungerande trafikförbindelser, eldistribution, datakommunikationsförbindelser och närservice är av central betydelse vid störningar och undantagsförhållanden. I synnerhet den ständiga försämringen av

Utlåtande FvUU 14/2026 rd

servicenätet i glesbygden kan på lång sikt öka den regionala sårbarheten. De långa avstånden till social- och hälsovårdstjänsterna, olika myndighetstjänster och till exempel räddningsväsendet påverkar invånarnas upplevelse av trygghet och tillgången till tjänster.

Förvaltningsutskottet anser att beredskapen bör vara en integrerad del av utvecklingen av landsbygden. Beredskapssamarbetet på regional och lokal nivå får särskild betydelse dels på grund av de långa avstånden på landsbygden, dels eftersom landsbygden är viktig för hela Finlands försörjningsberedskap, bland annat när det gäller självförsörjning av livsmedel och energi. Det är med andra ord också viktigt för beredskapen att hela landet hålls livskraftigt.

Utskottet välkomnar att säkerheten och beredskapen har lyfts fram i redogörelsen. Det konstateras tydligt att säkerhet bygger på lokala utgångspunkter: gemenskapsorienterad verksamhet, egen beredskap och utveckling av säkerheten i byarna stärker förmågan att hantera kriser och utgör hörnstenarna för trygghet i vardagen. I landsbygdssamhällen accentueras betydelsen av lokala resurser, gemenskap och grannhjälp särskilt i situationer där myndigheternas tjänster ligger på längre avstånd. Därför bör större uppmärksamhet fästas vid att stärka förutsättningarna för samarbete mellan kommunerna och byagemenskaperna och vid att minska byråkratin. Utvecklingen av samhällssäkerheten måste också stödjas genom starkare nationell samordning och tillräckliga resurser.

Ett bra exempel på beredskapsarbetet i byarna är projektet Kylävara, som finansieras av EU:s landsbygdssamfund. Projektets verksamhetsmodell bygger i hög grad på den nationella byaverksamheten och nätverken i anslutning till den samt genomför statsrådets beslut om målen för försörjningsberedskapen. För att etablera verksamhetsmodellen krävs en permanent aktörsstruktur på olika håll i landet, tryggande av förutsättningarna för kontinuerlig medborgar- och frivilligverksamhet samt fortsatt samarbete över förvaltningsgränserna. Det bör också tillhandahållas tillräckligt stöd på samhällsnivå för att kunna etablera modellen som en del av den övergripande säkerheten.

Förvaltningsutskottet anser att de frivilligas och organisationernas roll för säkerheten och beredskapen har lyfts fram på ett heltäckande sätt i redogörelsen och ställer sig bakom rekommendationerna som gäller helheten. Däremot tar redogörelsen endast i begränsad utsträckning fasta på välfärdsområdenas roll i utvecklingen av säkerheten och beredskapen. Detsamma gäller den samlade bilden av säkerhetsmyndigheternas verksamhet. Exempelvis identifieras inte räddningsväsendets roll i att stärka säkerheten på landsbygden vare sig i avsnitt 3.7 om övergripande säkerhet eller i rekommendation 19.

Förvaltningsutskottet hänvisar till sitt betänkande om redogörelsen för den inre säkerheten (FvUB 5/2026 rd — SRR 6/2025 rd, s. 23–25) och konstaterar att räddningsväsendet som helhet bygger på det räddningsväsende som ingår i välfärdsområdenas organiseringsansvar och på avtalsbrandkårer och aktörer som deltar i frivillig räddningsverksamhet. Alla dessa har en central roll när det gäller att trygga räddningsväsendets funktionsförmåga och samhällets kriställighet. Utskottet betonar dessutom vikten av regional säkerhetsplanering och lokal säkerhetsplanering i kommunerna.

Utlåtande FvUU 14/2026 rd

Frivilliga och avtalsbaserade säkerhetsaktörer har en framträdande betydelse särskilt i glesbygden. Särskilt avtalsbrandkårerna har en viktig roll som förstainsatsaktörer och som producenter av räddningstjänster. Förvaltningsutskottet betonar också i detta sammanhang att avtalsbrandkårernas ställning och verksamhetsbetingelser på lång sikt bör tryggas genom olika åtgärder. Utskottet betonar också betydelsen av avtalsbrandkårernas ungdomsarbete. Verksamheten kan förebygga utanförskap och öka de ungas säkerhets- och beredskapskompetens. Samtidigt säkerställs det att det finns frivilliga som fortsätter avtalsbrandkårernas verksamhet och annan lokal verksamhet.

Polisens närvaro på landsbygden upplevs enligt redogörelsen som viktig. Resurserna är dock koncentrerade till städerna, vilket försämrar tillgängligheten. Förvaltningsutskottet har i sitt betänkande om redogörelsen för den inre säkerheten ansett det vara viktigt (FvUB 5/2026 rd, s. 29) att polisens närvaro i hela landet tryggas. Utskottet har ansett att höjningen av nivån på polisens omkostnader bör göra polisen mer synlig också i glesbygdsområden och utanför landskapscentrum. Det förutsätter bland annat att tillräckligt med personal kan rekryteras till alla polisinsättningar. Enligt utskottet är det också viktigt att redogörelsen tar fasta på den övergripande förvaltningsmodell för polissamarbete som införts vid polisinsättningarna i Inre och Östra Finland samt på genomförandet av projektet Harvaturva.

I fråga om gränsbevakningsväsendet preciserar förvaltningsutskottet att Gränsbevakningsväsendet svarar för upprätthållandet av gränssäkerheten, sjöräddningen och bekämpningen av miljöskador på öppet hav. Gränsbevakningsväsendet deltar i det militära försvaret. Gränsbevakningsväsendet stöder de ansvariga myndigheterna genom att vid behov utföra polis-, eftersöknings-, räddnings- och akutvårdsuppdrag på glesbygden, havsområdena och kusten samt i skärgården.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Förvaltningsutskottet föreslår

att jord- och skogsbruksutskottet beaktar det som sägs ovan.

Utlåtande FvUU 14/2026 rd

Helsingfors 16.6.2026

I den avgörande behandlingen deltog

vice ordförande Pihla Keto-Huovinen gl
medlem Eveliina Heinäluoma sd
medlem Juha Hänninen saml
medlem Christoffer Ingo sv
medlem Mari Kaunistola saml
medlem Rami Lehtinen saf
medlem Mira Nieminen saf
medlem Saku Nikkanen sd
medlem Hanna Räsänen cent
medlem Paula Werning sd
medlem Joakim Vigelius saf
medlem Juha Viitala sd
medlem Ben Zyskowicz saml
ersättare Mika Riipi cent.

Sekreterare var

utskottsråd Minna-Liisa Rinne.